

Täysistunto

Tiistai 17.10.2023 klo 14.00—19.03

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Finanssivalvonnan valvontamaksuista sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 65/2023 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Tuttuun tapaan keskusteluun varataan tässä vaiheessa 30 minuuttia, ja jos puhujalistaa ei päästä läpi, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa ministeri Rydmanin esittelypuheenvuorolla. Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.34 Elinkeinoministeri Wille Rydman (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä Finanssivalvonnan kerättävissä olevien valvontamaksujen kokonaismäärää ehdotetaan korotettavaksi siten, että vuoden 2022 maksuvelvollisten tiedoilla maksuina olisi kerättävissä enimmillään noin 49 miljoonaa euroa. Korotus olisi omiaan turvaamaan Finanssivalvonnan valvonnan resursointia keskipitkällä aikavälillä sekä varmistamaan valvonnan uskottavuutta myös tulevaisuudessa.

Valvontamaksujen kohdentamista maksuvelvollisten välillä ehdotetaan päivitettävän vastaamaan paremmin eri maksuvelvollisryhmille kohdistettua valvontatyötä. Tämä edistäisi eri maksuvelvollisryhmien välisten maksujen keskinäistä tasapuolisuutta. Tässä yhteydessä on myös huomioitava valvontamaksulain taustalla vaikuttava ajatus siitä, että suuret valvottavat subventoivat maksuosuudellaan osin pienempien valvottavien valvontamaksuja sekä kustantavat suhteessa enemmän valvontatyössä tarvittavaa infrastruktuuria. Maksuja korotettaisiin kuitenkin suhteessa enemmän sellaisten toimijoiden osalta, joiden maksurasite on voimassa olevan lain maksuperusteilla jäänyt pieneksi verrattuna niihin kohdistettuun arvioituun työpanokseen. Kaikkien maksuvelvollisten perusmaksuihin ehdotetaan tehtävän tasokorotus, jonka suuruus riippuisi valvottavaryhmästä. Tasokorotuksen vähimmäistaso olisi 18 prosenttia, mikä vastaisi nimellisessä bruttokansantuotteessa vuosina 2016—2022 tapahtunutta muutosta. Muutoin perus- ja suhteellisia maksuja korotettaisiin eri suhteessa maksujen kohdentamisen tasapainottamiseksi suhteessa arvioituun työpanokseen. Maksuvelvollisten suhteellisten maksujen korotuksessa huomioidaan lisäksi tavoite siitä, että kokonaisuudessaan valvontamaksuina kerättävissä oleva summa olisi mainittu noin 49 miljoonaa euroa.

Heinäkuussa 2023 valvontamaksulaki laajeni kattamaan myös eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain mukaiset toimijat. Näiden toimijoiden mak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

suvelvollisuuden myötä valvontamaksuina kerättävissä oleva enimmäismäärä nousisi noin 50 miljoonaan euroon.

Arvoisa rouva puhemies! Ulkomaisten vakuutusyhtiöiden Eta-sivuliikkeille ehdotetaan uutta vakuutusmaksutuloon perustuvaa kolmiportaista perusmaksua. Sivuliikkeiden tämänhetkisen 1 070 euron perusmaksun on katsottu olevan huomattavan matala verrattuna niihin käytetyn arvioidun valvontatyön määrään. Näiden toimijoiden osalta on päädytty porrastettuun perusmaksuun, joka huomioisi erikokoiset sivuliiketoimijat. Kolmiportainen perusmaksu katsottiin suhteellista maksua paremmaksi vaihtoehdoksi, koska suhteellisen maksun määrittämisessä tarvittavia ajantasaisia tietoja olisi haastavaa saada näistä toimijoista.

Vakuutuskassojen osalta valvontamaksu ehdotetaan muutettavan pelkäksi perusmaksuksi nykyisen suhteellisen maksun sijaan. Muutos on tarpeen, koska kassojen suhteellisen maksun merkitys on jäänyt käytännössä vähäiseksi, mutta sen on katsottu aiheuttavan turhaa työtä valvontamaksuprosessissa. Esityksellä annettaisiin uusi laki Finanssivalvonnan valvontamaksuista. Uudessa laissa on pyritty selkeämpään ja yksinkertaisempaan rakenteeseen voimassa olevaan lakiin verrattuna, sillä valvottavat ryhmiteltäisiin omiin säädöksiinsä toimialoittain. Lain käytännön soveltamista helpotettaisiin Finanssivalvonnalle ehdotettavalla valtuudella määrätä tietyissä tilanteissa valvontamaksu arvioperusteisesti. Voimassa olevan yritysjärjestelysäännöksen kaltaista säännöstä ei ehdoteta säädettäväksi uuteen lakiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Ja sitten edustaja Autto.

17.38 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Kiitos tosiaan elinkeinoministeri Rydmanille hyvästä asian esittelystä. Täällä suuressa salissahan sitä pääsevät kaikki suomalaiset laajemmin arvioimaan, mutta jos puhemies sallii, niin haluaisin muutaman kiitoksen sanan lausua ministeri Rydmanille myös tuolta suuren valiokunnan työstä, jossa ainakin valiokunnan puheenjohtaja on huomannut, että ministeri on erittäin hyvin perehtynyt asioihin ja varmasti edustaa Suomen kantaa Euroopan unionin neuvostossa erittäin taitavasti ja hyvin.

Mutta tosiaan tästä kyseisestä lakiesityksestä, mikä liittyy näihin Finanssivalvonnan valvontamaksuihin, haluaisin todeta sen, että suomalaisen yhteiskunnan tärkein käyttövoima on varmasti luottamus. On valtavan tärkeää, että jokainen meistä voi luottaa siihen, että kun minä teen parhaani, niin kaverikin tekee parhaansa ja yhdessä me yhteiskuntana pärjäämme. Ja tämä on myös ylisukupolvista: ne, jotka ovat aiemmin tehneet parhaansa tämän yhteiskunnan rakentamiseksi ja ovat esimerkiksi eläkkeensä ansainneet, nuo ansaitut eläkkeensä tulevat myöskin saamaan. Jokainen sukupolvi vuorollaan tästä huolehtii. Tässä mielessä Finanssivalvonnalla on tietysti valtavan suuri rooli, tärkeä tehtävä siinä, että huolehditaan, että esimerkiksi meidän työeläkejärjestelmäämme liittyvä kaikki se toiminta, kun osittain rahastoivassa järjestelmässä isoja pääomia liikutamme, on varmasti turvattua, niin että eläketurva on Suomessa kunnossa. Ja myös on tärkeää se, että tämä järjestelmä on myöskin kestäväällä pohjalla tulevia sukupolvia ajatellen. Tämä on mielestäni tärkeä näkökulma ja varmasti perustelee näitä ministerin esityksessä olevia maksujen korotuksia, niin että Finanssivalvonta pystyy tehtävistään myös pitemmällä aikajänteellä kestävästi suoriutumaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

Oikeastaan kysymykseni ministerille vain kuuluukin, että kun Suomihan Pohjolan ainoana euromaana on tietysti tällainen pankkisektorin suurvalta siinä mielessä, että paljon pohjoismaista pankkitoimintaa on nimenomaan Suomessa siksi, että euroalue aukeaa Suomen kautta myös Pohjolan pankkien näkökulmasta, niin onhan tämä valvonnan maksutaso sitten sillä tavalla juuri oikeudenmukainen, että kun Suomessa on laaja pankkisektori suhteutettuna bruttokansantuotteen kokoon ja suomalaiset pankit sitten laajasti tietenkin harjoittavat pankkiliiketoimintaa koko Pohjolassa, niin se ei ole esimerkiksi suomalaiselta eläkkeensaajalta missään vaiheessa pois, vaan tämä maksu nimenomaan oikeudenmukaisesti kaikille kohdentuu kaiken kaikkiaan ja tietysti tässä nämä tulevat maksujen korotukset, joita esitetään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valkonen.

17.41 Ville Valkonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Finanssivalvonta tekee äärettömän tärkeitä työtä. Finanssimarkkinat, rahoitusmarkkinat kaiken kaikkiaan ovat yksi ihan keskeisimpiä osia meidän talousjärjestelmäämme, ja toisaalta niiden riittävän sujuva toiminta ja toisaalta riittävä luottamus niihin, riittävä valvonta, ovat kummatkin ihan keskeisiä peruspilareita.

Täytyy kuitenkin muistaa se, että vaikka sekä yksityiskuluttajien näkökulmasta että sitten makrovakauden näkökulmasta rahoitussektorin sääntely ja valvonta on oleellista, niin koiran pitäisi kuitenkin olla aina omillaan ja hännästä ei saisi muodostua niin suuri, että se lähtee sitten koko hauvaa vetkuttamaan. Silloin tällöin tulee mieleen tämäntyyllisiä ajatuksia, että onko meillä finanssikriisin jälkeen rahoitusmarkkinasääntely pysynyt ihan suhteellisuudentajun rajamaissa. Tämä on varmaan sellainen näkökulma, jota ministerienkin silloin tällöin kannattaa kriittisesti arvioida, koska valvoja itsenäisenä toimijanaan usein keksii lisää valvottavaa. Nyt en tarkoita, että näin olisi käynyt, mutta tällaisista ilmiöistä silloin tällöin saattaa ilmaantua. Näyttää siltä, että esimerkiksi tätä sääntelytulvaa, jota EU:sta kuitenkin meidänkin hyvässä jamassa oleville rahoitusmarkkinoille on tullut, ei ole missään vaiheessa onnistuttu kunnolla suitsimaan, ja on viitteitä siitä, että se meidän olosuhteisiin verrattuna, kun päälle laitetaan usein vielä jonkun verran kansallista sääntelyä, saattaa muodostaa turhan rasiskeen/kustannuksen suhteessa hyötyihin. Korostan sitä, että ehdottomasti täytyy olla riittävästi sääntelyä ja riittävästi valvontaa.

Sitten yksi näkökulma on myöskin se, että on oleellista, että kokonaistaloudelliset, kokonaisharkintaa edellyttävät poliittiset päätökset kuuluvat tälle salille ja valmistelevalle ministerille ja valtioneuvostolle, eivät valvojalle. Viime vuodelta meillä on eriskummallinen esimerkki siitä, että käytännössä valvoja käytti lainsäädäntövaltaa, näin voidaan tulkita. Tämä on varmaan ministerille tuttu tapaus, mutta ehkä hyvä palauttaa mieliin. Silloin valtioneuvoston jäsenet olivat erikseen todenneet, vastuuministeri, että ansiosidonnaista velkakattoa ei Suomeen tule vaan makrovakautta ja velkaantumisen hillintää tehdään muilla toimenpiteillä. Ei mennyt montaakaan hetkeä, niin Finanssivalvonta omalla suosituskirjeellään otti käyttöön juuri senkaltaisen työkalun, joka käytännössä sitten pankeille tarkoittaa lainsäädäntötason velvoittavuutta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kolme minuuttia. Pyydän edustajaa siirtymään puhujakorokkeelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

Päätän tähän. Tämä oli vain keskeinen esimerkki. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Haluaako ministeri vielä kommentoida? Olkaa hyvä.

17.45 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin lämpimät kiitokset edustaja Autolle hänen ystävällisistä sanoistaan. Myös edustaja Auton uuteisuus ja taitavuus ovat tulleet huomatuiksi sekä suuressa valiokunnassa että niissä moninaisissa muissa tehtävissä, joissa olemme saaneet edustaja Auton ansiokasta työtä seurata.

Edustaja Autto kysyi, onko tämä maksukuorma jakautunut oikeudenmukaisesti. Tässä on haettu mahdollisimman oikeudenmukaista jakoa. Tässä tietysti on syytä muistaa, että nämä valvontamaksut lankeavat nimenomaisesti näiden valvottavien maksettaviksi. Tässä tietysti on se iso kysymys, että kun Finanssivalvonnalle on annettu uusia tehtäviä, sillä täytyy toki olla myöskin uskottavat resurssit se valvontatehtävänsä uskottavasti toteuttaa. Vaikka se epäilemättä jonkin verran kustannuksia näille valvottaville tuottaa, niin toisaalta katson, että paljon isompi lasku voisi koitua sellaisesta tilanteesta, jossa valvonta olisi toteutettu jollakin puutteellisella tavalla ja sitten paljastuisikin jokin merkittävä puute, jota valvonta ei ole pystynyt puutteellisten resurssien johdosta huomaamaan, ja se näkyisi sitten laajemminkin koko järjestelmässä. Luottamus on hirvittävän tärkeä osa meidän yhteiskuntaamme kokonaisuudessaan. Katson myöskin, että riittävät valvontamekanismit ovat osa sitä järjestelmää, jolla varmistetaan, että ihmiset voivat järjestelmäämme myöskin luottaa.

Edustaja Valkonen otti äärimmäisen tärkeän kysymyksen esille, kun hän pohdiskeleवासa puheenvuorossaan pohti sitä, mikä on oikea suhde sille, kuinka paljon esimerkiksi finanssimarkkinoita tai siellä toimivia toimijoita lopulta säädellään. Tämä on aivan olennainen kysymys. Voidaan tietysti ajatella, että jos sääntely on kovin kireää, se vaikeuttaa alaa niin paljon, että se alkaa haitata jo kilpailua ja pienempien toimijoiden tuleamista markkinoille. Mutta toisaalta täytyy nähdä myöskin se, minkä takia meillä sääntelyn määrä viime aikoina on lisääntynyt sillä tavalla kuin on, ja siitä sääntelystäkin merkittävä osa tulee nimenomaisesti EU-tasolta.

Siinähan taustalla on tietysti se, että kun meillä oli silloin vähän toistakymmentä vuotta sitten finanssikriisi päällä, niin Euroopan unionissa laajastikin katsottiin, että monet pankit ovat niin isoja, ettei niiden haluttu antaa kaatua, vaan lähdettiin sitten kuitenkin eri tavoin pelastamaan järjestelmää. Osaltaan tätä voi tietysti perustella myöskin kuluttajan näkökulmalla siinä mielessä, että kuluttajan, jolla se tili siellä pankissa on, asemaa toki tietysti suojataan silloin, jos järjestelmässä halutaan pitää huolta siitä, että pankit eivät mene nurin. Mutta kun nämä pankit olivat olleet menossa nurin nimenomaisesti siitä syystä, että ne olivat ottaneet kohtuutonta riskiä luottaen siihen, että kyllä veronmaksaja lopulta kuitenkin järjestelmää tulee turvaamaan, niin jos me tällaisessa maailmassa elämme, missä erilaisilla finanssitoimijoilla on taipumusta myöskin ehkä kohtuuttomankin riskin ottamiseen, meidän täytyy vähintäänkin lainsäätäjinä varautua siihen, että jo ennakollisesti valvonnan ja sääntelyn kautta pidämme huolen siitä, että esimerkiksi pankit ovat riittävän vakavaraisia, jotta ne eivät pysty ottamaan kohtuutonta riskiä, joka esimerkiksi jonkun pankkikriisin päälle iskiessä pahimmillaan voisi merkitä sitä, että lasku lankeaakin veronmaksajan maksettavaksi. Se on se pahin skenaario, mikä meillä täytyy näissä kysymyksissä aina ensimmäisenä pitää mielessä ja siinä mielessä joskus ehkä sietää vähän raskaampaakin säänte-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2023 vp

lyä, kun katsomme, että se on välttämätöntä sen suhteen, että järjestelmä ei ole kovin suuressa vaarassa sortua ja kaatua.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.